

Богдан Нечитайло

студент 1 стн курсу спеціальності 141

«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Науковий керівник: **А. П. Громик,**

канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри математичних дисциплін,
інформатики і моделювання.

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Упродовж останніх десятиліть у світовій практиці функціонування фінансових ринків і фінансових інститутів фінансові інновації стали одним із головних рушіїв економічного розвитку. У науковій літературі їх появу та широке впровадження пояснюють зміною економічного середовища, яке стимулює пошук високоприбуткових сфер вкладення капіталу та одержання високих прибутків. Саме завдяки розвитку та використанню фінансових інновацій сьогодні фінансовий сектор посідає чільне місце в структурі фінансових та економічних систем у всіх країнах світу. Разом із тим в економічній теорії ще відчувається нестача фундаментальних досліджень, які б достатньо повно і точно охарактеризували таке важливе для сучасної економіки поняття, як «фінансова інновація», що зумовлено його складністю та багатоаспектністю. Зі світової історії фінансів і банківської справи можна навести достатньо багато яскравих прикладів найбільш відомих проривних фінансових інновацій, які суттєво вплинули на розвиток фінансової сфери, зокрема: запровадження у XV ст. вексельного обігу, перехід у XIX ст. до золотого стандарту, початок випуску банківських карток у середині XX ст., демонетизація золота і перехід у 1970-х роках до системи вільно плаваючих курсів, широке використання в кінці XX ст. похідних фінансових інструментів, складних структурованих і гібридних інструментів, нових методів хеджування валютних ризиків, створення опціонних і ф'ючерсних бірж, запровадження електронної комерції, виконання онлайн-операцій тощо. Сучасна практика свідчить про те, що

процес упровадження фінансових інновацій у практику діяльності фінансових установ розвивається дуже стрімко і в перспективі його темпи будуть лише прискорюватися.

Упродовж останніх десятиліть дослідження питань фінансових інновацій відбувалося достатньо активно. Одним із фундаторів теорії інновацій вважають Й.А. Шумпетера, який у 1911 р. в роботі «Теорія економічного розвитку» вперше використав термін «інновації», під яким розумів п'ять типів нововведень, які охарактеризував поняттям «реалізація нових комбінацій»: виробництво принципово нового продукту або продукту, що характеризується новою якістю; запровадження нової технології; освоєння нових ринків; доступ до нових джерел ресурсів; зміну умов галузевої організації. Зважаючи на складність поняття «інновація», у науковій літературі існує значна кількість його визначень, які різняться між собою залежно від мети та завдань конкретних дослідників. «Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери». «Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг».

Таким чином, проведений аналіз наукової літератури та нормативних документів свідчить, що головними передумовами виникнення інновацій є розвиток науки і техніки, тому дослідники більше уваги приділяють науковим, технічним і технологічним інноваціям, які спрямовані на підвищення ефективності виробництва, економію витрат, підвищення продуктивності праці тощо, що можна назвати комерціалізованим підходом.

В окремих випадках науковці виокремлюють економічні інновації, до яких відносять інновації у сфері виробництва, обігу та управління. Разом із тим за такого підходу поза увагою залишаються соціальні та культурні аспекти впровадження

інновацій, а також національні та навіть релігійні особливості, які б давали змогу повною мірою врахувати як потреби індивіда, так і суспільства загалом.

Поняття «інновація» як первинне з погляду характеристики фінансових інновацій дає змогу перейти до дослідження галузевого аспекту проблеми, що пов'язаний із виникненням і використанням інновацій у фінансовому секторі. Як і під час визначення загального поняття «інновація», серед науковців існують різні точки зору щодо визначення сутності та характеристики поняття «фінансова інновація».

Як приклад автори наводять нові технології здійснення фінансових операцій на основі обчислювальної техніки, а також нові фінансові продукти: похідні цінні папери, схеми продажу цінних паперів, нові типи гарантійних зобов'язань тощо. На їхню думку, фінансовий сектор завдяки постійному руху фінансових активів і зобов'язань є дуже динамічною системою, що сприяє розширенню та поглибленню зв'язків фінансового ринку із зовнішнім середовищем.

Завдяки такому взаємозв'язку між активами та зобов'язаннями ринок фінансових інновацій має інтегральний характер. Р. Наполі визначає фінансові інновації як: 1) нововведення продукту чи послуги або суттєві поліпшення їх характеристик; 2) нове або значне вдосконалення методу, обладнання або навичок; 3) суттєве поліпшення характеристик запропонованого продукту (послуги), методів, обладнання або навичок, що використовувалися раніше.

Одним із найбільш ґрунтовних, на нашу думку, є визначення, наведене Н.М. Пантелєєвою, яка під фінансовою інновацією розуміє «результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, послуг, інструментів, технологій, процесів і організаційних форм, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності в умовах мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища».

На думку Ф.С. Мишкіна, головним чинником виникнення та запровадження фінансових інновацій є зміна економічного середовища, яка стимулює пошук

високоприбуткових інновацій. Крім того, серед чинників, що стимулюють розвиток фінансових інновацій, він виділяє розвиток нової техніки та інформаційних технологій, високу волатильність процентних ставок, процентний ризик, а також бажання фінансових установ уникнути регуляторних приписів, які вони вважають обтяжливими.

П. Туфано виокремлює шість головних функцій фінансових інновацій, які, на його переконання, одночасно характеризують і причини їх виникнення:

1) інновації існують для того, щоб забезпечити ефективне функціонування «неповних ринків» шляхом сприяння вільному переміщенню фінансових ресурсів і хеджування ризиків;

2) подолання наслідків асиметрії інформації у фінансовому секторі;

3) мінімізація транзакційних витрат;

4) мінімізація податків та усунення недоліків у регулюванні;

5) посилення глобалізаційних процесів та інтернаціоналізація фінансових ринків, що дає змогу використовувати нові методи управління ризиками;

6) поширення технологічних змін та інформаційних технологій, які стимулюють інновації. Наприклад, нові методи андеррайтингу (OpenIPO), формування портфелів акцій (folioFN), нові ринки цінних паперів та засоби безпечного виконання операції, нові системи управління ризиками, послуги онлайн-планування пенсійного забезпечення тощо.

Прикладом такого впливу фінансових інновацій є використання у США субстандартної іпотеки, що призвело в 2007 р. до іпотечної кризи, а потім – до світової фінансової кризи 2008-2009 рр. Тому процес використання інновацій у фінансовому секторі обов'язково повинен бути під контролем регуляторів фінансового ринку.

Фінансову інновацію слід розглядати як запровадження та практичне використання певного нововведення або якісної зміну в діяльності фінансових ринків і фінансових інститутів, що ґрунтуються на використанні нових, суттєво вдосконалених або модифікованих фінансових інструментів і продуктів, виконанні нових операцій, наданні нових чи модифікованих видів фінансових послуг і

використанні нових фінансових технологій для забезпечення стабільності та ефективності функціонування фінансових ринків і фінансових інститутів. Таке трактування дає змогу врахувати головні структурні елементи фінансових інновацій, їхню роль та функції у діяльності фінансових ринків та інститутів.

Головною класифікаційною ознакою фінансових інновацій повинна бути сфера їх виникнення та використання: фінансові ринки, фінансові інститути, фінансові інструменти, фінансові операції та послуги, а також фінансові технології, що дає змогу поєднати продуктовий, функціональний та процесний підходи до їх характеристики та аналізу інноваційного розвитку фінансового сектору

Список використаних джерел

1. Міщенко С. Економіко-статистичний аналіз факторів монетизації економіки. *Вісник Національного банку України*. 2012. № 1. С. 31–33.
2. Друкер П.Ф. Бизнес и инновации. Москва : Вильямс, 2009. 432 с.
3. Мильнер Б.З., Орлова Т.М. Организация создания инноваций: горизонтальные связи и управление. Москва : ИНФРА-М, 2013. 288 с.
4. Пантелеева Н.М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : УБС НБУ, 2014. 540 с.
5. Місюк М.В. Інноваційно-інвестиційний підхід до формування та підвищення конкурентоспроможності продукції тваринництва. *Економіка АПК*. 2016. № 3. С.74-79.
6. Кирич Н. Б. , Кінаш І. А. Інноваційні технології у контексті підвищення ефективності використання ресурсної бази переробних підприємств. *Економіка і управління*. 2015. № 3 (67). С. 52-63.
7. Шерстюк Р., Кінаш, І., Погайдак О., Кузьмак О. Євроінтеграційна трансформація нововведень з використанням дуалістичного підходу до управління підприємством (Постконфліктні аспекти впровадження інновацій у виробництво). *Вісник Запорізького національного університету : Економічні науки*. 2015. № 4 (28). С. 38-49.
8. Аналіз ефективності інноваційно-ресурсної та логістично-маркетингової компонент організації механізму управління в умовах євроінтеграційної трансформації підприємства / І. А. Кінаш, Р. П. Шерстюк, О. Б. Погайдак, О. І. Кузьмак. *Вісник ОНУ*. 2015. Т. 20, вип. 5. С. 122-127.
9. Інноваційні засоби розвитку нетрадиційних джерел енергії та організація ресурсів використання в соціогуманітарному комплексі України : колективна монографія / Андрушків Б. М. , Бойко О. Б. , Вовк Ю. Я. ... Кінаш І. А. та ін.. Тернопіль : Терно-граф, 2016. 804 с.
10. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник : навч.-метод. вид. / Андрушків Б. М., Бойко О. Б., Вовк Ю. Я. ... Кінаш І. А. [та ін.] ; за аг. ред. Андрушківа Б. М. Тернопіль : Паляниця В. А., 2015. 1146 с.
11. Волощук Ю.О., Волощук В.Р. Ієрархія рівня інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств : колективна монографія / Формування конкурентоспроможного АПК України в умовах транзитивної економіки. Умань, 2017. 220 с.